

Lägesbedömning - förutsättningar och tema 2026

Förskoleförvaltningen

Kvalitet och utveckling

Innehåll

Inledning	3
Förutsättningar för förskolans nationella uppdrag.....	5
Ekonomiska förutsättningar	5
Barnen och barngrupperna.....	9
Den pedagogiska personalen	15
Rektorer och ledningens arbete	21
Tematisk fördjupning – den segregerade staden och barngruppens socioekonomiska sammansättning.....	26
Barngruppernas sammansättning som förutsättning	27
Skiftande förutsättningar i närliggande förskolor	28
Förskoleparen visualiserade i kartor	29
Stora skillnader på små geografiska avstånd	31
Möjligheter till ett mer strategiskt och kompensatoriskt arbete	32
Avslutande reflektioner	33

Inledning

Den här rapporten är en del i det systematiska kvalitetsarbetet och ett underlag som bidrar till huvudmannens övergripande uppföljningar, analyser och planering. Rapporten är en av flera delar i förvaltningens rapportering till nämnden om de kommunala förskolornas förutsättningar att uppfylla de nationella målen.

I rapportens första del redovisas nyckeltal som på olika sätt speglar förskolornas strukturella förutsättningar att genomföra kärnuppdraget. Här redovisas även centrala mått från nationell statistik som Skolverket lyfter fram för att beskriva förskolans förutsättningar. För att visa på trender redovisas utvecklingen över tid. Där det är möjligt görs även jämförelser med andra storstadskommuner och riket.

Huvudmannen har ett ansvar att fördela resurser till förskolorna för att kompensera för skillnader i deras förutsättningar. Förutsättningarna för att bedriva utbildning i kommunens förskolor varierar. Detta kan få till följd att barnen möts av en utbildning av varierande kvalitet, vilket i sin tur påverkar barnens förutsättningar för utveckling och lärande. I höstens lägesbedömning görs en sammanvägd bedömning av förskolornas arbete med att erbjuda barnen i Malmö en förskola av likvärdig och hög kvalitet.

Rapportens andra del har olika teman varje år. Syftet med denna del är att introducera nya perspektiv och bidra till att öka kunskapen om förskolornas möjligheter att genomföra läroplansuppdraget och förskolans kompensatoriska uppdrag. Årets tema bygger vidare på tidigare analyser där strukturersättning använts som indikator för barns förväntade behov kopplade till socioekonomisk sårbarhet. I denna del prövas hur strukturersättning kan fungera som ett analytiskt verktyg för att synliggöra segregationens effekter på förskolor inom geografiskt avgränsade områden.

Kvantitativa beskrivningar av den typen som redovisats i denna rapport ger inte tillräcklig information för att huvudmannen ska kunna dra slutsatser om förskolornas förutsättningar att arbeta kompensatoriskt i förhållande till barnens behov av lärande och utveckling. Rapporten ska dock fungera som ett underlag för fortsatta dialoger och analyser i till exempel lägesbedömning och årsanalys.

Skolchefen beslutade under 2025 om en ny rektorsområdesorganisation samt nya befattningsbeskrivningar för rektorer och biträdande rektorer, att gälla från

och med den 1 januari 2026. De nyckeltal som redovisas i rapporten baseras på underlag fram till och med oktober 2025. Förändringarna i organisation och befattningsbeskrivningar får därmed fullt genomslag först i nästa års rapportering.

Begrepp att hålla koll på när du läser rapporten

Statistik	Ordet statistik har två betydelser. Statistik är sifferuppgifter som beskriver en sak eller en verksamhet. Statistik är också metoder för att samla in, bearbeta och analysera material.
Nyckeltal	Ett nyckeltal är ett värde på en egenskap i verksamheten. Dessa följs upp vid bestämda tidpunkter och intervaller. Nyckeltal kan i vissa sammanhang kallas mått, till exempel använder Skolverket begreppet "centrala mått". Exempel: Antal barn per förskollärare.
Indikator	Används för att följa utveckling i en viss riktning där det finns en målsättning. En indikator kan både vara numerisk (i siffror) eller kvalitativ (beskrivande på andra sätt än i siffror).
Trend	En trend visar åt vilket håll utvecklingen är på väg, och hur snabbt saker ändras.
Medelvärde	Det genomsnittliga värdet av ett antal uppgifter.

Förutsättningar för förskolans nationella uppdrag

Nyckeltalen i den här delen av rapporten belyser förskolornas strukturella villkor och faktorer som på olika sätt påverkar de kommunala förskolornas förutsättningar att uppfylla förskolans nationella mål, så som de formuleras i skollagen och förskolans läroplan.

Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna är centrala för att huvudmannen, det vill säga Malmö stad, ska kunna säkerställa att alla barn på kommunens förskolor får tillgång till en likvärdig utbildning av hög kvalitet. Kommunfullmäktige i Malmö har utifrån skollagen i uppdrag att fördela resurser till förskoleutbildningen utifrån barns olika förutsättningar och behov.

Ekonomiska medel fördelas till förskolorna enligt förskolenämndens resursfördelningsmodell. Grundbeloppet består av tre komponenter: grundersättning, strukturersättning och lokalkostnadsersättning.

Grundbeloppet exklusive lokalkostnadsersättningen utgör cirka 76 procent av grundersättningen. Av dessa kostnader fördelas 96 procent som grundersättning och 4 procent som strukturersättning.¹ Grundersättningen varierar utifrån barnens ålder och beroende på om barnen är på förskolan heltid eller deltid, men fördelas i övrigt lika mellan förskolorna utifrån antal barn i förskolan. Strukturersättningen fördelas olika mellan förskolorna utifrån socioekonomiska faktorer.² I detta avsnitt redovisas utfallet av resursfördelningen i form av faktiska kostnader för nämnden.

Från grundersättningen och strukturersättningen består förskolornas kostnader huvudsakligen av lönekostnader för personalen. Lönekostnaderna utgör i medeltal cirka 75 procent av förskolornas utgifter, men varierar mellan förskolorna. Skillnader i lönekostnader beror bland annat på

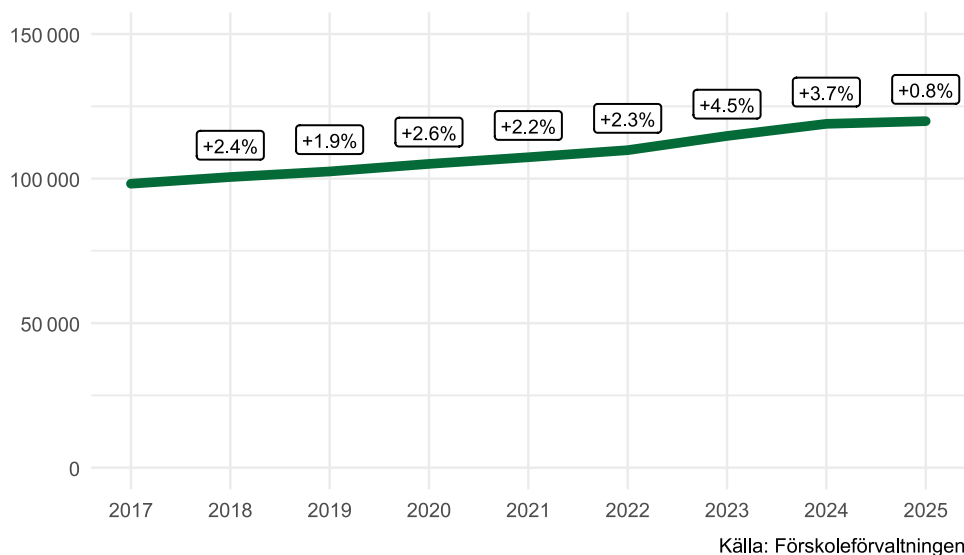
¹ Utöver grundbeloppet kan enskilda huvudmän och kommunala förskolor tilldelas tilläggsbelopp för extraordinära stödsatser till barn med omfattande behov av stöd.

² De olika faktorerna som ingår i strukturersättningen är: barn vars båda föräldrar är födda i utlandet, barn för vilka minst en vårdnadshavare har förgymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå, barn för vilka minst en vårdnadshavare har gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå, barn som bor med en eller ingen vårdnadshavare, barn för vilka minst en vårdnadshavare har försörjningsstöd. En ny beräkningsmodell för strukturersättning infördes år 2026. Den modell som beskrivs ovan tillämpades till och med år 2025.

personalsammansättning och individuell lönesättning utifrån både formell och reell kompetens, erfarenhet och prestation.

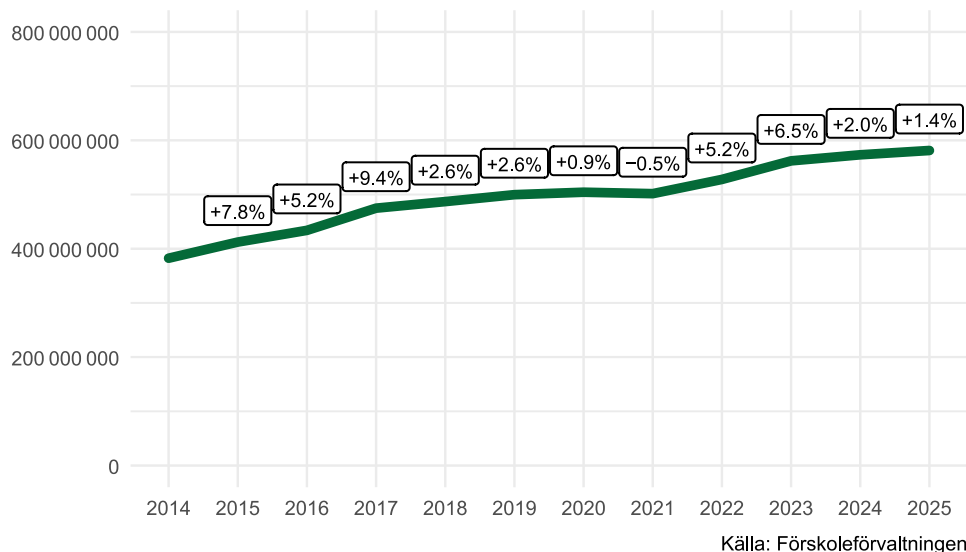
Lokalkostnaderna utgör cirka 24 procent av grundbeloppet. De är näst efter personalkostnaderna därmed nämndens största utgiftspost. De påverkar grundersättningens storlek, men belastar inte förskoleenheternas budget i sig då det fördelas utifrån faktiska lokalkostnader.

Sist i detta avsnitt redovisas de centrala mått avseende verksamhetens förutsättningar som berör barnen som Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) identifierat inom det nationella kvalitetssystemet.³

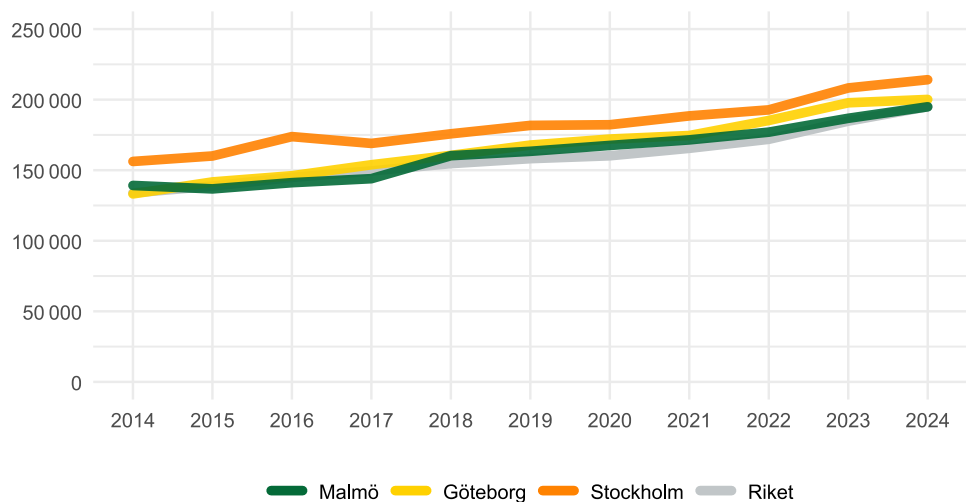

Figur 1. Grundbelopp inklusive strukturersättning per plats (kr), utfall per år samt procentuell ökning per år. Grundbeloppet (exklusive lokalkostnader) innefattar den grund- och strukturersättning som varje kommunal förskola erhåller för varje heltidsplats. Grundbeloppet utgör den största delen av förskolornas intäkter. Mellan 2024 och 2025 avtog ökningstakten jämfört med utvecklingen under perioden 2017–2024. År 2025 steg grundbeloppet med 0,8 procent från föregående år, vilket är lägre än den genomsnittliga årliga ökningen på 2,8 procent under perioden 2017–2024.

³ Skolverket ansvarar för att presentera det nationella kvalitetssystemet och tar med hjälp av SCB fram centrala mått avseende verksamhetens förutsättningar inför de nationella kvalitetsdialoger som erbjuds alla huvudmän sedan 2022. Läs mer på [Systematiskt kvalitetsarbete - Skolverket](#).

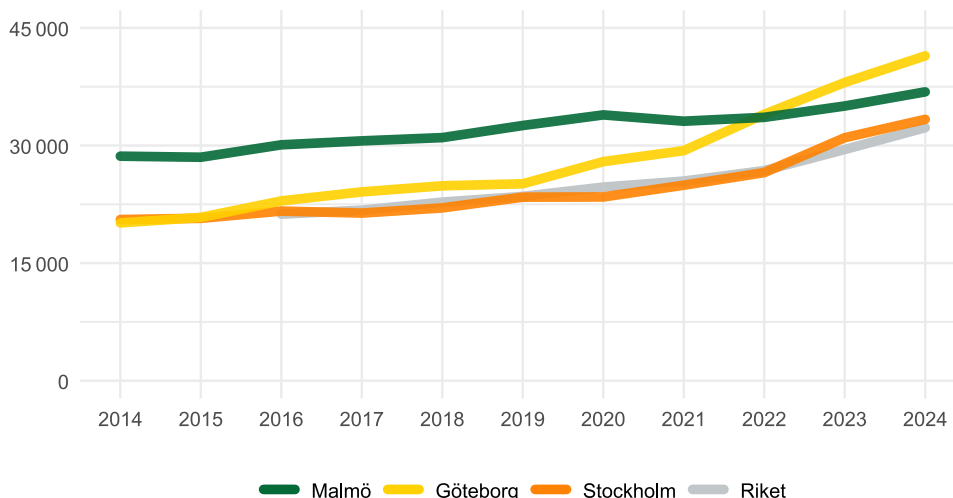
Figur 2. Lokalkostnader för kommunal förskola (kr), utfall per år samt procentuell ökning per år. Lokalkostnaderna ökade med omkring 52 procent mellan 2014 och 2025, vilket motsvarar en genomsnittlig årlig ökning på cirka 3,9 procent.

Figur 3. Kostnad kommunal förskola per inskrivet barn (kr), per år.

Bruttokostnaden⁴ per inskrivet barn i Malmö stads förskolor ligger i nivå med genomsnittet för kommunala förskolor i riket. Kostnaderna i övriga storstadskommuner är något högre än riksgenomsnittet, och både Göteborg och Stockholm uppvisar något högre kostnader än Malmö under nästan hela mätperioden. Samtliga jämförelseområden visar en successiv ökning över tid. Uppgifter för 2025 har ännu inte publicerats, och rapporteras därmed inte ovan.

⁴ Bruttokostnaden omfattar bland annat pedagogiskt material och utrustning, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader.

Källa: Kolada och SCB

Figur 4. Bruttokostnad lokaler kommunal förskola per inskrivet barn (kr), per år. Malmö stad har historiskt haft de högsta bruttokostnaderna per inskrivet barn för lokaler. Sedan 2022 överstiger Göteborgs kostnader Malmös kostnader. Kostnaderna har ökat i riket och storstäderna mellan 2023 och 2024. Uppgifter för riket saknas innan 2016. Uppgift för 2025 har ännu inte publicerats, och rapporteras därmed inte ovan.

Statistik från nationella kvalitetssystemet

Kostnader	Malmö stad 2023	Malmö stad 2024	Riket totalt 2023	Riket totalt 2024
Kostnader totalt (tkr)	3 474 292	3 574 309	91 693 321	94 394 984
- varav personal (tkr)	2 145 815	2 239 848	51 937 085	53 035 319
Kostnader per inskrivet barn (kr)	184 100	192 200	181 800	191 700
- varav lokaler och inventarier (kr)	35 000	36 400	28 900	31 600
- varav personal (kr)	136 800	143 700	130 800	137 200

Källa: Skolverket och SCB.

Tabell 1. Totala kostnader och kostnader per inskrivet barn för kommunal förskola. Personalkostnaderna i Malmö stad utgjorde 2024 cirka 63 procent av den totala kostnaden för förskolan. Motsvarande andel för riket var omkring 56 procent. Även föregående år, 2023, var personalkostnadsandelen i Malmö högre än i riket (62 respektive 57 procent). När det gäller lokalkostnader utgör denna post omkring 19 procent av kostnaden per inskrivet barn, jämfört med cirka 16 procent för riket, detsamma gällde för 2023.

Barnen och barngrupperna

Kvaliteten i förskolans utbildning avgörs i de pedagogiska relationerna och i mötet mellan barn och den pedagogiska personalen. Därmed blir kvalitetsaspekter som rör just barnen, den pedagogiska personalen och förskolans ledning särskilt betydelsefulla. I det här avsnittet redovisas nyckeltal som beskriver barnens ålder, barngrupperna och fördelningen av den pedagogiska personalen i relation till barnen.

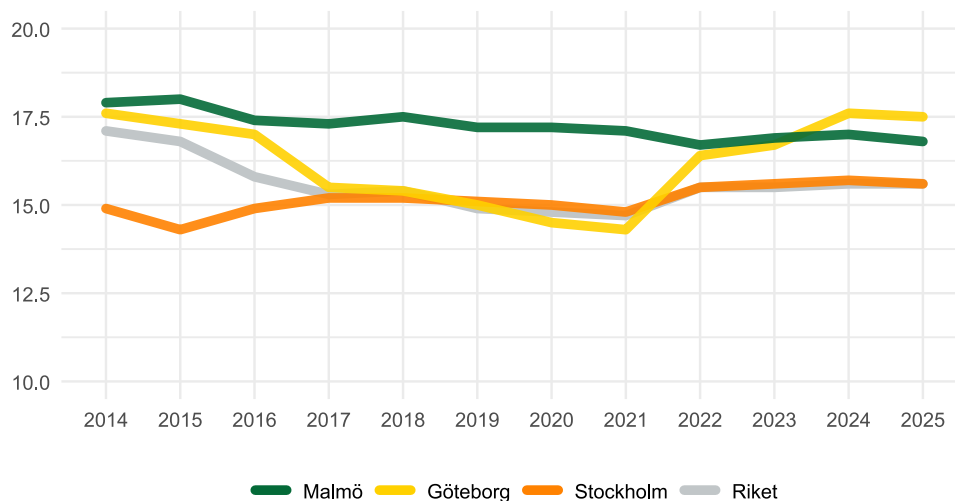
Vad som kan anses vara en lämplig barngruppsstorlek påverkas av en rad faktorer, såsom barnens ålder, barns olika behov och förutsättningar, personaltäthet, personalens kompetens och sätt att arbeta med att organisera barnen, samt förskolans inne- och utemiljön, m.m.⁵ På kommunens förskolor är barngrupperna för de allra yngsta barnen generellt sett mindre än för de äldre barnen.

Att dela in barn i mindre grupper under delar av dagen är del av den pedagogiska planeringen och en viktig strategi för att utbildningen ska möta barnens behov. Antalet barn, barngruppens sammansättning, personaltätheten och förskolans lokaler är förutsättningar som påverkar förskolans möjligheter. Tidigare uppföljningar och forskning visar att god personaltäthet, tillgång till kompetens och möjligheten att under delar av dagen organisera arbetet i mindre barngrupper har störst betydelse för de yngsta barnen och för barn som kommer från socioekonomiskt sårbara förhållanden.

En grundläggande förutsättning för barnens utveckling och lärande att barnen går i förskolan och att vistelsetiden motsvarar barnets behov av utveckling och lärande. Genomsnittlig daglig beläggning och genomsnittlig vistelsetid ger en bild av hur många barn som faktiskt är på plats i förskolan och hur länge de är där. På förskolor där barnen är lång tid i förskolan kan bemanningen i arbetslagen vara en utmaning. Det omvända kan också vara en utmaning, det vill säga att det finns barn som inte är tillräckligt mycket i förskolan.

⁵ Skolverket införde 2016 riktmärken för barngruppernas storlek. Riktmärkena berör frågan om lämplig barngruppsstorlek. För barn mellan 1 och 3 år är riktmärket en gruppstorlek på 6 till 12 barn. För barn mellan 4 och 5 år är riktmärket gruppstorlek på 9 till 15 barn. I den forskning som ligger till grund för riktmärkena konstaterades dock att det inte finns någon optimal gruppstorlek, utan vad som är en lämplig sammansättning och storlek för en grupp kan vara mindre lämpligt för en annan. Hur barngrupperna bör organiseras avgörs snarare av komplexa samband mellan olika faktorer såsom personalens utbildning och kompetens, lokalers och utemiljöers utformning. Hänsyn behöver också tas till behoven i barngrupperna, till exempel vilka behov av särskilt stöd som finns bland barnen.

Sist i detta avsnitt redovisas de centrala mått avseende verksamhetens förutsättningar som berör barnen som Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) identifierat inom det nationella kvalitetssystemet.⁶

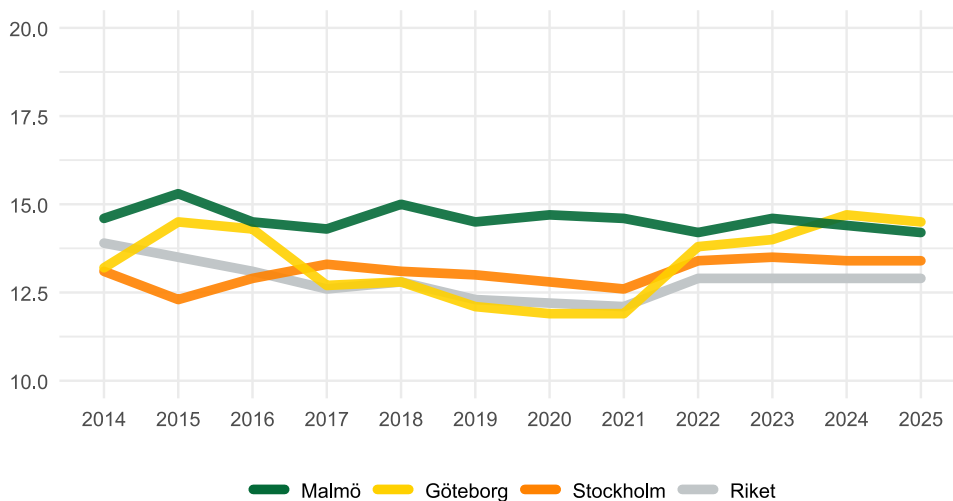

Källa: Skolverket och SCB

Figur 5. Barngruppernas storlek, kommunala förskolor (genomsnittligt antal barn).⁷ Mellan 2022 och 2024 ökade barngruppsstorleken i Malmö, men har mellan 2024 och 2025 minskat från 17 till 16,8. Även i Göteborg och Stockholm har barngruppen minskat mellan 2024 och 2025, från 17,6 till 17,5 i Göteborg och 15,7 till 15,6 i Stockholm. I riket är den genomsnittliga barngruppen densamma 2024 och 2025, 15,6.

⁶ Skolverket ansvarar för att presentera det nationella kvalitetssystemet och tar med hjälp av SCB fram centrala mått avseende verksamhetens förutsättningar inför de nationella kvalitetsdialoger som erbjuds alla huvudmän sedan 2022.

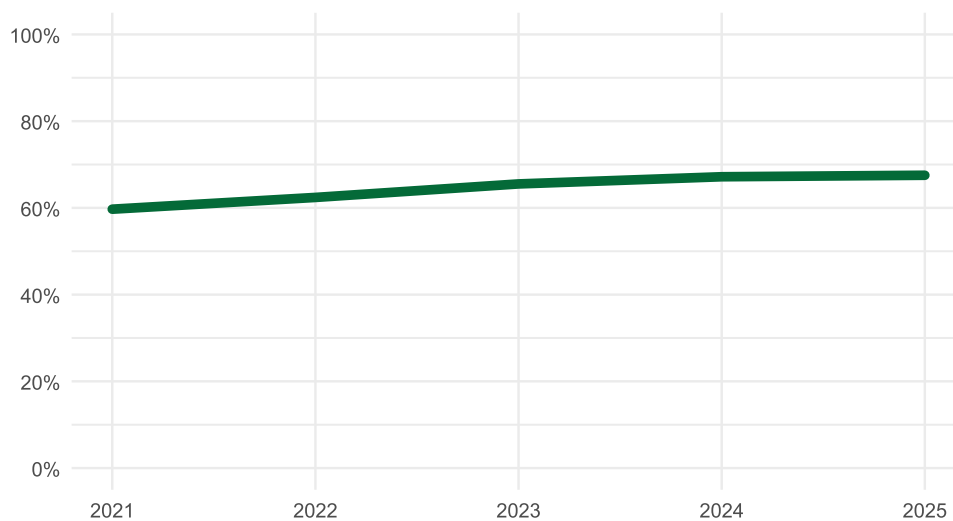
⁷ Den genomsnittliga barngruppsstorlek som speglas i statistiken nedan utgår från hur barnen är registrerade i förvaltningens placeringssystem. En barngrupp definieras i sammanhanget som ”den grupp som barnet ingår i större delen av dagen på förskolan”. Det finns dock begränsningar i hur väl systemet kan spegla den faktiska barngruppsorganisationen under dagen. Till exempel syns inte förskolornas arbete med att organisera barnen i mindre grupper under begränsade delar av dagen.

Källa: Skolverket och SCB

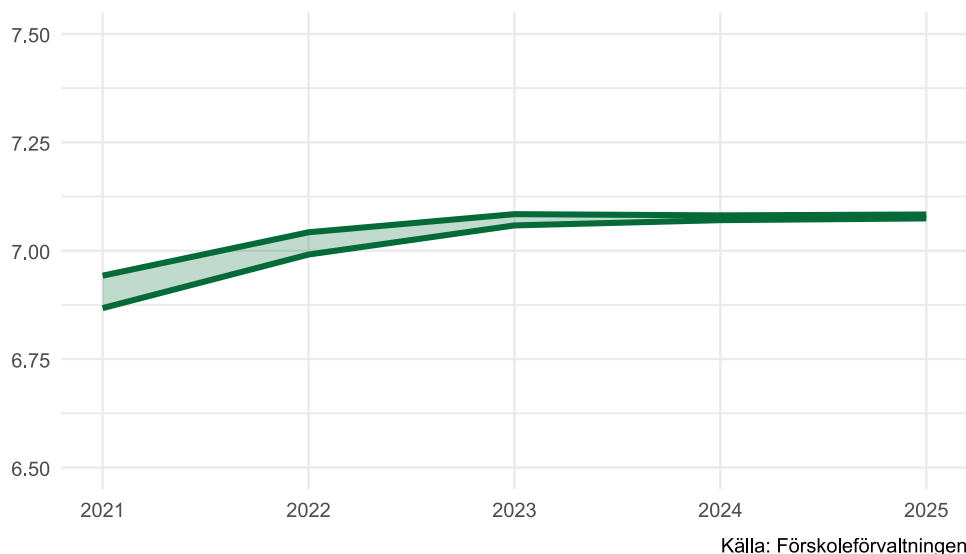
Figur 6. Barngruppernas storlek för yngre barn, kommunala förskolor

(genomsnittligt antal barn). Det genomsnittliga antalet barn per barngrupp med enbart yngre barn minskade i Malmö från 14,4 till 14,2 mellan år 2024 och 2025. Även i Göteborg minskade barngruppens storlek för de yngre barnen, från 14,7 till 14,5. I Stockholm och riket är den genomsnittliga barngruppen med yngre barn densamma mellan 2024 och 2025, på 12,9 för riket och 13,4 för Stockholm.

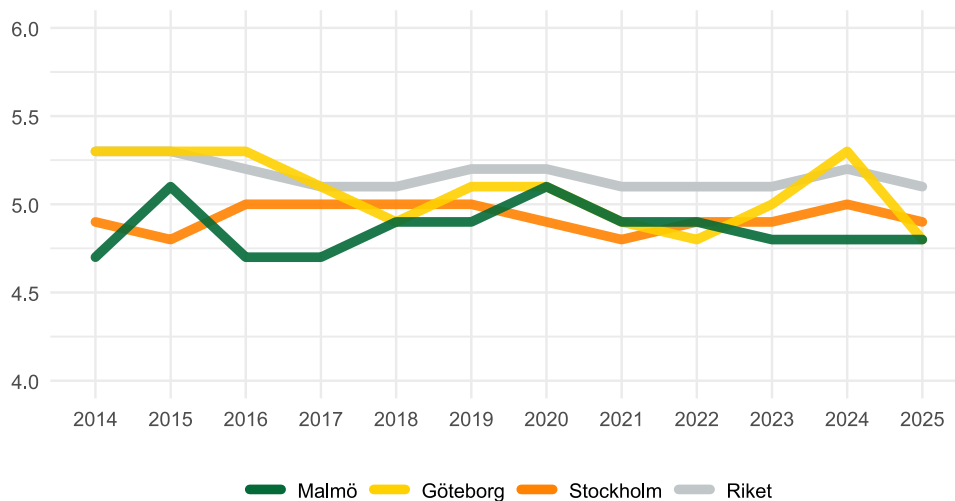
Källa: Förskoleförvaltningen

Figur 7. Genomsnittlig daglig beläggning (%). Beläggning är definierat som antal närvarande barn delat på antal placerade barn. Sedan 2021, efter pandemin då beläggningen minskade, har den genomsnittliga dagliga beläggningen succesivt ökat varje år och för 2025 låg den på 68 procent.

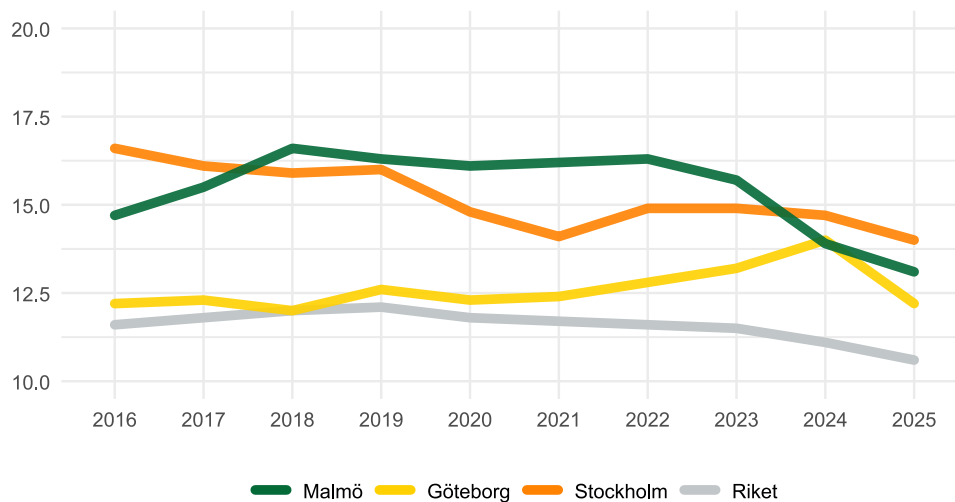
Figur 8. Genomsnittlig vistelsetid, timmar per dag. Genomsnittlig vistelsetid visar i timmar hur länge barnen i Malmö i genomsnitt vistas på förskolan per dag. Diagrammet visar vistelsetid dels inklusive automatiska utcheckningar (övre linje), dels exklusive automatiska utcheckningar (undre linje), samt spannet mellan dessa två uppgifter.⁸ Den genomsnittliga vistelsetiden har ökat sedan 2021, men mellan 2023 och 2025 är den genomsnittliga vistelsetiden densamma, 7,1 timmar per dag.

⁸ När barnen kommer till förskolan “checkas” de in av personalen i närvarosystemet och när de lämnar förskolan “checkas” de ut. Om ett barn inte checkas ut manuellt när det lämnar förskolan sker en så kallad automatisk utcheckning klockan 18.30. Detta innebär att uppgifterna om vistelsetid blir mer osäkra om det förekommer många automatiska utcheckningar. Därför redovisas vistelsetider både inklusive och exklusive automatiska utcheckningar. Skillnaden i vistelsetid mellan inklusive automatiska utcheckningar och exklusive automatiska utcheckningar har minskat under perioden 2020–2025. Detta innebär att uppgifterna är säkrare nu än de varit tidigare.

Källa: Skolverket och SCB

Figur 9. Personaltäthet (antal barn per heltidstjänst), kommunala förskolor. Antalet barn per heltidstjänst i Malmö minskade mellan 2020 och 2023 från 5,1 till 4,8. Mellan 2023 och 2025 har ingen förändring skett. I riket, Göteborg och Stockholm ökade antal barn per heltidstjänst mellan 2023 och 2024, men mellan 2024 och 2025 har antalet minskat. I Stockholm från 5 till 4,6 och i riket från 5,2 till 5,1. Den största minskningen har skett i Göteborg, från 5,3 till 4,8.

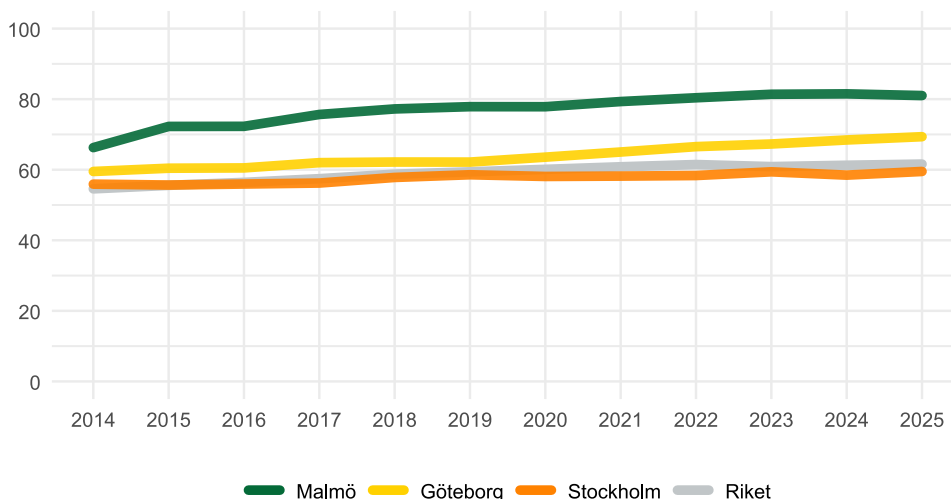

Källa: Skolverket och SCB

Figur 10. Förskollärartäthet (antal barn per heltidstjänst med förskollärarlegitimation),⁹ kommunala förskolor. Mellan 2022 och 2025 har

⁹ Från och med 2026 har Skolverket ändrat redovisningen av förskollärartäthet. Uppgifter om antal barn per pedagogisk personal med förskollärarexamen publiceras inte längre, vilket tidigare har redovisats i figur 10. I stället redovisar Skolverket antal barn per pedagogisk personal med förskollärarlegitimation, vilket nu redovisas i figur 10. Uppgifter om förskollärarlegitimation finns endast från och med 2016.

förskollärartätheten i Malmö ökat, det vill säga antalet barn per förskollärare har minskat i Malmö, från 16,3 till 13,1 barn. Detta är den lägsta nivån under mätperioden. Minskningar i antal barn per förskollärare syns även i Stockholm och i riket, medan Göteborg ökade fram till 2024 men minskade 2025.

Källa: Skolverket, SCB och Förskoleförvaltningen

Figur 11. Genomsnittligt antal barn per förskola, kommunala förskolor. Under perioden 2014–2025 har det genomsnittliga antalet barn per förskola ökat med cirka 22 procent i Malmö och har även legat över de övriga storstäderna och genomsnittet i riket. 2025 var det genomsnittliga antalet barn per förskola 81 i Malmö, 69 i Göteborg, 60 i Stockholm och 62 i riket.

Statistik från nationella kvalitetssystemet

Barn	Malmö stad 2024	Malmö stad 2025	Riket totalt 2024	Riket totalt 2025
Antal barn inskrivna i förskolan	15 434	14 752	484 754	468 070
Andel (%) barn i åldern 1–5 år som går i förskola i kommunen	85	84	87	86
Antal barn per pedagogisk personal	4,8	4,8	5,1	5,1

Källa: Skolverket och SCB.

Tabell 2. Antal barn, andel inskrivna barn i kommunen samt personaltäthet för kommunal förskola. Andel inskrivna barn i förskola i Malmö stad är något lägre än riket. Malmös kommunala förskolor har en högre personaltäthet, det vill säga lägre antal barn per pedagogisk personal, jämfört med riket.

Den pedagogiska personalen

Förskolans kompetensförsörjning är ett prioriterat område i huvudmannens planering. Personalens utbildningsnivå och yrkesskicklighet är avgörande för att förskolorna ska kunna tillhandahålla en likvärdig utbildning av hög kvalitet där skollagen och förskolans läroplan omsätts i det praktiska arbetet med barnen. Nyckeltalen som redovisas i det här avsnittet beskriver olika strukturella förutsättningar som rör den pedagogiska personalen.

Utbildningen i förskolan organiseras i arbetslag och undervisningen ska ske under ledning av förskollärare. Tillgången till förskollärare är särskilt betydelsefull eftersom det är en förutsättning för pedagogisk ledning av arbetet närmast barnen. Det gäller inte minst på förskolor där behovet av olika typer av kompensatoriska insatser och stöd för barnens utveckling och lärande är stort.^{10 11}

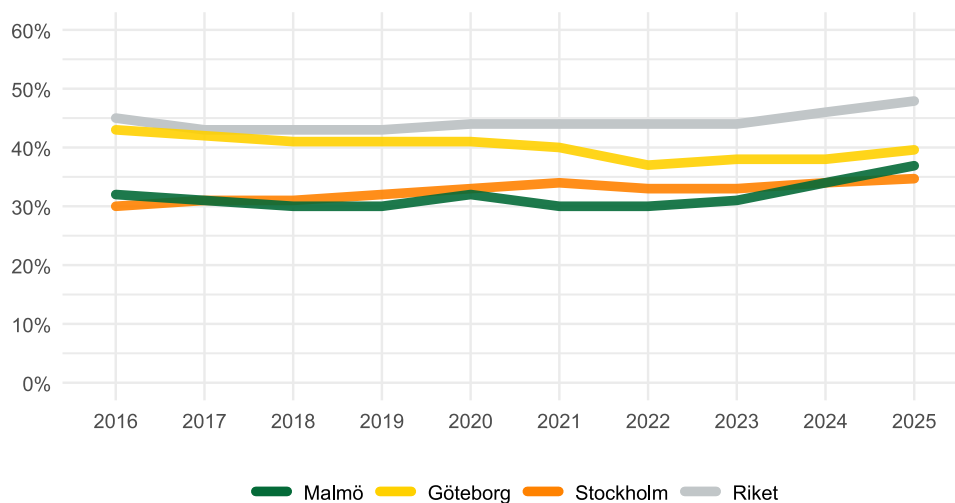
Utöver personalens utbildningsnivå och kompetens finns andra strukturella faktorer, såsom korttidsjukfrånvaro och personalomsättning, som både var för sig och tillsammans påverkar förskolornas möjligheter att tillgodose barnens behov av omsorg, utveckling och lärande. Att det finns kontinuitet inom personalgrupperna är en förutsättning för att barnens anknytning och de pedagogiska relationerna mellan barn och vuxna ska kunna etableras och upprätthållas.

Sist i detta avsnitt redovisas de centrala mått avseende utbildningens förutsättningar som berör personal som Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) identifierat inom det nationella kvalitetssystemet.¹²

¹⁰ Se vidare i Förskolan i Sverige - ett kunskaps- och diskussionsunderlag (2022), Förskoleförvaltningens rapport, s. 19–20.

¹¹ Skolchefen har under våren 2026 fattat beslut om ny befattningsbeskrivning för förste förskolor där det framgår att förste förskollärare från och med den 1 maj 2026 ska vara minst 70 procent i undervisning/utbildning och verka som del av arbetslaget. Figurerna i årets rapport avseende förskollärare bygger på underlag som rapporterades till SCB hösten 2025. Förändringarna avseende förste förskollärarna som gäller i och med den nya befattningsbeskrivningen kommer därmed att få genomslag först i nästa års rapportering.

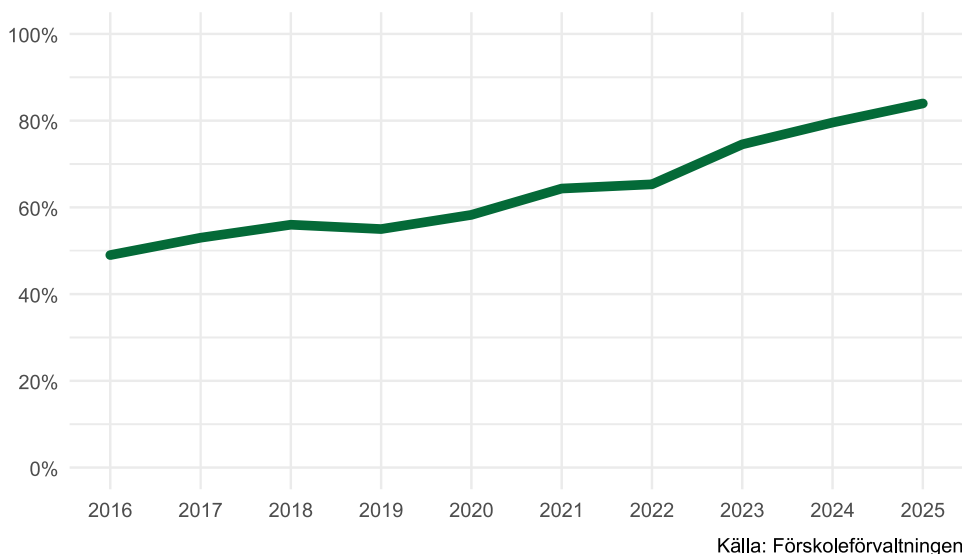
¹² Skolverket ansvarar för att presentera det nationella kvalitetssystemet och tar med hjälp av SCB fram centrala mått avseende verksamhetens förutsättningar inför de nationella kvalitetsdialoger som erbjuds alla huvudmän sedan 2022.

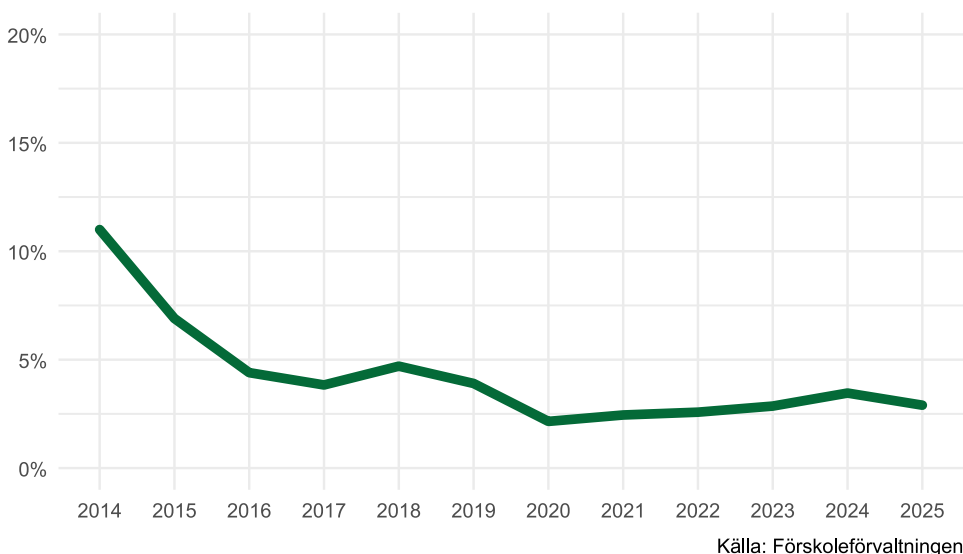
Källa: Skolverket och SCB

Figur 12. Andel heltidstjänster med förskollärläggimation,¹³ kommunala förskolor (%). Andel förskollärare av den pedagogiska personalen i Malmö var år 2025 37 procent, en ökning från 2024 då andelen var 34 procent. Även i riket, Göteborg och Stockholm har andel förskollärare ökat. I riket från 46 till 48 procent, i Göteborg 38 till 40 procent och i Stockholm från 34 till 35 procent. Notera att andel förskollärare tidigare har rapporterats utifrån andel heltidstjänster med förskollärarexamen. Från och med 2026 publicerar inte Skolverket dessa uppgifter och redovisar i stället andel förskollärare med förskollärläggimation. Uppgifterna om andel förskollärare med förskollärarexamen publiceras dock fortsatt som ett underlag inom det nationella kvalitetssystemet och redovisas därför i tabell 3 för Malmö och riket 2024 och 2025.

¹³ Uppgifter om förskollärläggimation finns endast från och med 2016.

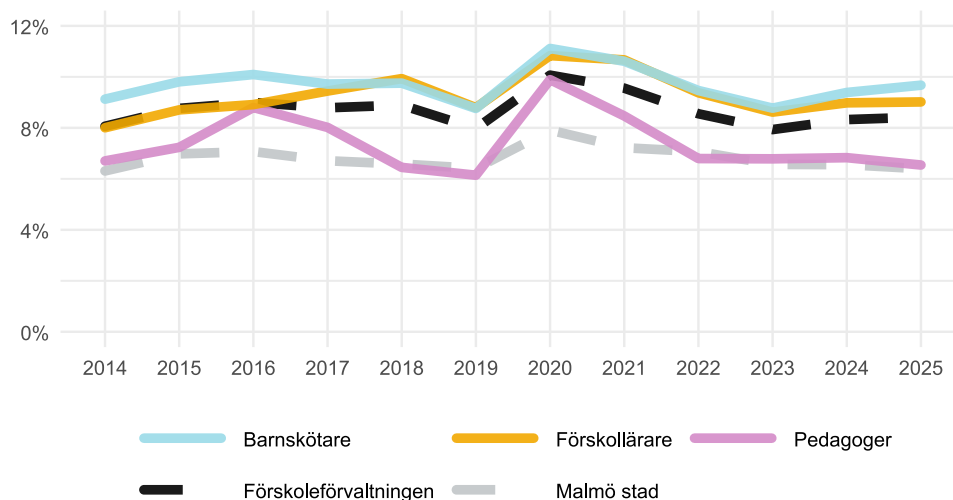
Figur 13. Andel formellt utbildade barnskötare¹⁴ (%). Under perioden 2016–2025 har andelen formellt utbildade barnskötare ökat från 49 procent till 84 procent. Mellan 2024 och 2025 ökade andel utbildade barnskötare med 4 procentenheter. Förskolan med lägst andel formellt utbildade barnskötare har sedan 2020 ökat från 0 procent till 57 procent år 2025. Flera förskolor har 100 procent formellt utbildade barnskötare.

Figur 14. Andel timavlönade barnskötare (%). Andel timavlönade barnskötare avser andel timavlönade barnskötarens närvaro i förhållande till den totala närvaron bland förvaltningens barnskötare under respektive år. Under perioden 2014–2020 minskade andelen från 11 procent till 2,2 procent. Mellan 2020 till 2024 ökade andelen till 3,5 procent år 2024. I år har andelen minskat till 2,9%. Mellan 2024 och

¹⁴ Andel formellt utbildade barnskötare avser de barnskötare med minst 1100 gymnasiepoäng inom barnskötarutbildning registrerade hos arbetsgivaren bland förvaltningens barnskötare vid årsavstämning respektive år.

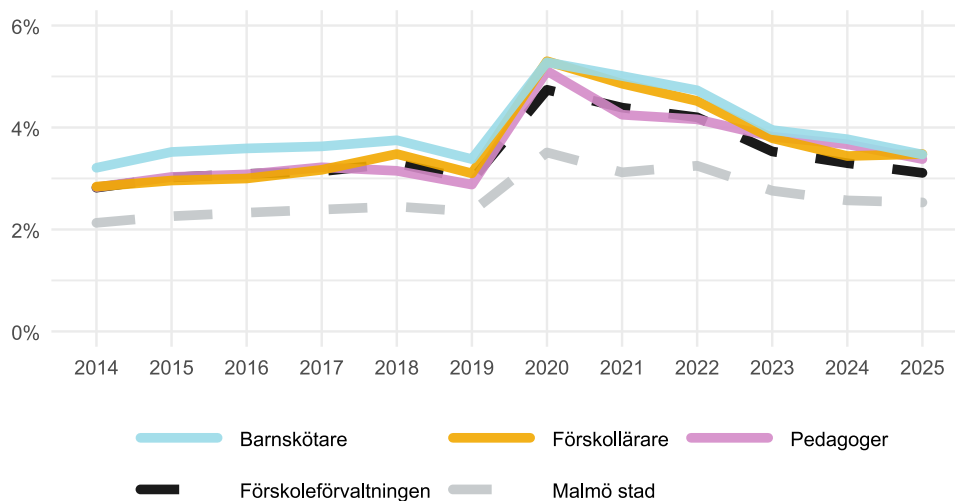
2025 har förskolan med högst andel timavlönade barnskötare minskat från 18 procent år 2024 till 13,8% år 2025.

Källa: Förskoleförvaltningen

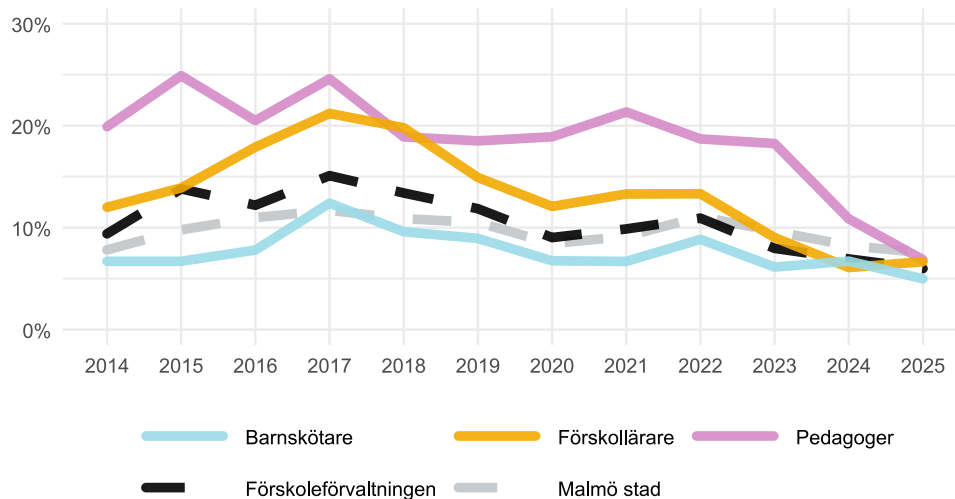
Figur 15. Sjukfrånvaro¹⁵ (%). Sjukfrånvaron avser andel sjukfrånvaro inom respektive organisation och yrkeskategori under respektive år. Under perioden 2014 till 2019 varierade den totala sjukfrånvaron något. Under 2020 sågs en ökning i samband med coronapandemin. Mellan 2020 och 2023 minskade sjukfrånvaron varje år för samtliga yrkesgrupper, förvaltningen i stort och Malmö stad. Sedan 2023 har dock trenden delvis vänt. Mellan 2023 och 2025 har sjukfrånvaron ökat för både för barnskötare, förskollärare och förvaltningen som helhet ökat. Förskollärare och barnskötare har fortsatt den högsta sjukfrånvaron av de jämförda grupperna, 9 respektive 9,7 procent. Genomsnittet för Malmö stad var 2025 6,6 procent.

¹⁵ Från och med 2022 beräknas sjukfrånvaro mellan januari och november.

Källa: Förskoleförvaltningen

Figur 16. Korttidssjukfrånvaro (%). Korttidssjukfrånvaro avser andel sjukfrånvaro för sjukdag 1–14 inom respektive organisation och yrkeskategori under respektive år. Korttidssjukfrånvaron var relativt stabil under perioden 2014–2019, men såg en ökning under 2020 i samband med coronapandemin. Sedan 2020 har korttidssjukfrånvaron för samtliga jämförda yrkesgrupper minskat, men är fortsatt högre än innan 2020. Mellan 2024 och 2025 minskade korttidssjukfrånvaron för alla yrkesgrupper utom förskollärare, där frånvaron steg något.

Källa: Förskoleförvaltningen

Figur 17. Personalomsättning (%). Personalomsättning i procent visar antalet tillsvidareanställd personal som slutat i förhållande till medelantalet tillsvidareanställda under respektive år.¹⁶ Mellan 2024 och 2025 har

¹⁶ För omsättningen inom förvaltning omfattas endast personal som avslutat sin anställning i förskoleförvaltningen. Personal som byter yrkeskategori eller som byter anställning inom förvaltningen räknas inte in och utgör därmed inte heller en del av personalomsättningen.

personalomsättningen minskat för samtliga redovisade grupper, med undantag för förskollärare där personalomsättningen ökade från 6,1 till 6,7 procent.

Statistik från nationella kvalitetssystemet

Personal	Malmö stad 2024	Malmö stad 2025	Riket totalt 2024	Riket totalt 2025
Personal totalt	3 221	3 048	94 457	92 026
- varav (%) förskollärare med förskollärarexamen	31	34	41	43
- varav (%) med pedagogisk högskoleutbildning	33	37	42	44
- varav (%) med gymnasial utbildning för arbete med barn	12	11	16	15
- varav (%) med viss pedagogisk utbildning	36	35	22	22
- varav (%) med övrig utbildning ¹⁷	19	17	20	18

Källa: Skolverket och SCB.

Tabell 3. Antal heltidstjänster¹⁸ och andel personal per utbildningskategori för kommunal förskola. Under 2024 och 2025 har Malmö stad en lägre andel förskollärare, personal med pedagogisk högskoleutbildning samt personal med gymnasial utbildning för arbete med barn jämfört med riket. Andelen förskollärare och personal med pedagogisk högskoleutbildning i Malmö har dock ökat mellan 2024 och 2025. Malmö har en högre andel personal med viss pedagogisk utbildning än riket, medan andelen personal med övrig utbildning ligger något lägre i Malmö än i riket. Båda dessa kategorier har minskat i Malmö mellan 2024 och 2025.

¹⁷ Tidigare år har andelen heltidstjänster med övrig utbildning för arbete med barn redovisats i en figur som visade utvecklingen över tid samt jämförelse med riket och storstäderna. Från och med 2026 har Skolverket slagit samman personal med viss pedagogisk utbildning och övrig utbildning till en gemensam kategori, ”annan utbildning”. Därför ingår figuren inte i årets rapport. Uppgifterna publiceras dock fortsatt som ett underlag inom det nationella kvalitetssystemet och redovisas därför i tabell 3.

¹⁸ Antal personal beräknas som antal anställda som arbetare med barn omräknat till heltidstjänster med hjälp av tjänstgöringsgraden.

Rektorer och ledningens arbete

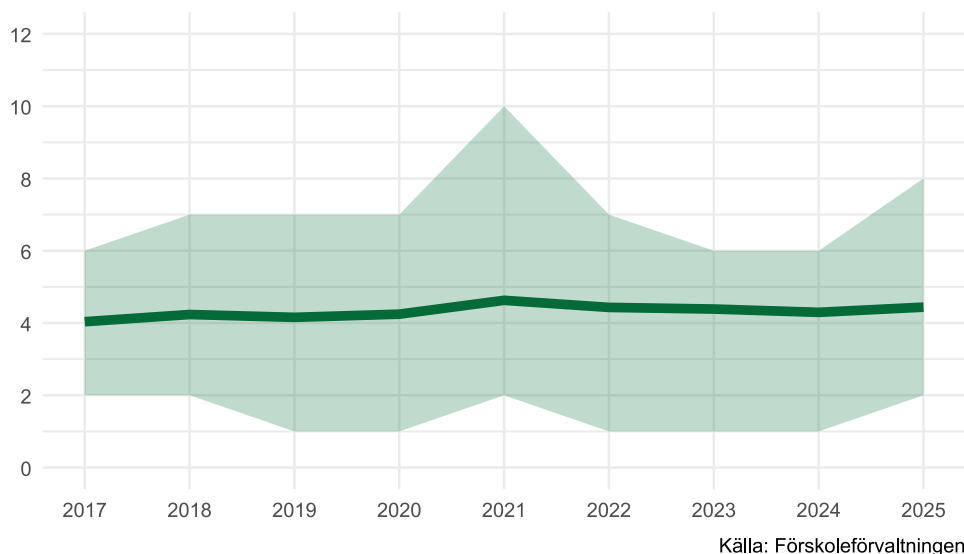
Rektor och den lokala ledningen har en avgörande roll i att säkerställa förskolans strukturella och processuella kvalitet så att de tillsammans med den pedagogiska personalen tar ansvar för utbildningen så att den möter barnens behov och rätt till utveckling, lärande och progression. Rektors och biträdande rektors ledarhandlingar är i detta sammanhang av central betydelse.

Rektor ansvarar för att kompensatoriskt fördela tillgängliga resurser inom sitt område så att enskilda barn och barngruppers behov av ledning, stimulans, stöd och särskilt stöd tillgodoses. Därför är det särskilt viktigt för huvudmannen att se till att varje rektor har sådana förutsättningar att detta ansvar för barnen och kvaliteten i det pedagogiska arbetet kan säkras.

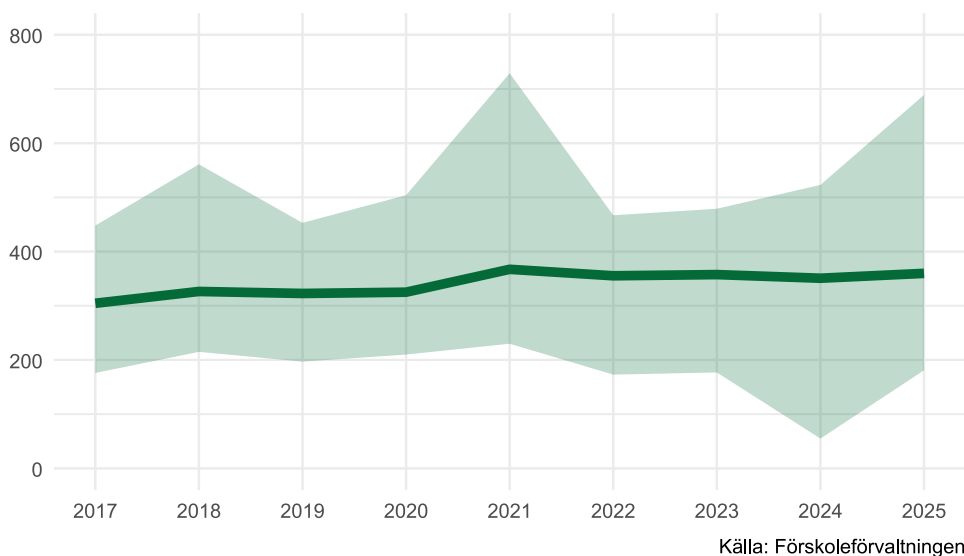
I det här avsnittet redovisas nyckeltal som på olika sätt bidrar till att nyansera bilden av rektorernas, de biträdande rektorernas och förste förskollärarnas förutsättningar att tillsammans med förskollärare och arbetslag ta ansvar för utvecklingen av förskolans utbildning på enhetsnivå.

Inom förskoleförvaltningen finns en ledningsorganisation som innebär att rektor är närmaste chef för biträdande rektorer och förste förskollärare. I förhållande till medarbetarna är det biträdande rektor som har ett medarbetaransvar som bland annat inkluderar ansvar för medarbetarsamtal, lönesamtal, och upprättande av individuell kompetensutvecklingsplan. Detta är en organisation som skiljer sig jämfört med övriga storstäder som inte har samma nära ledningsstöd till rektor. Här är rektor oftast direkt ansvarig för samtliga medarbetare inom sitt rektorsområde.

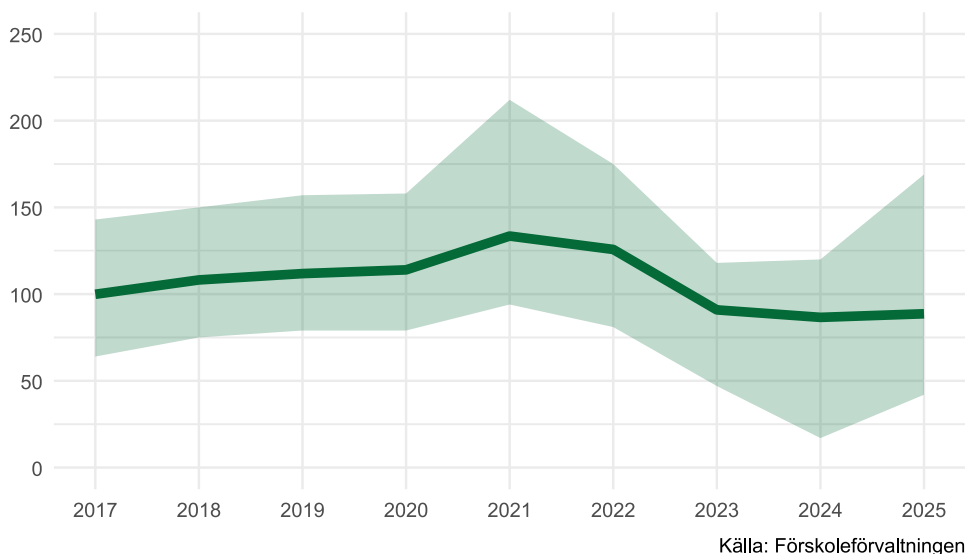
Skolchefen fattade under 2025 beslut om ny rektorsområdesorganisation och nya befattningsbeskrivningar för rektor och biträdande rektorer att börja gälla från och med den 1 januari 2026. Nyckeltalen som redovisas nedan bygger på underlag som sträcker sig till och med oktober 2025. Förändringarna avseende de nya rektorsområdena och befattningsbeskrivningar för rektor och biträdande rektor kommer därmed att få fullt genomslag först i nästa års rapportering. Vissa tendenser syns redan i årets redovisning eftersom omorganiseringen inleddes under 2025.

Figur 18. Antal förskolor per rektor, kommunala förskolor i Malmö. Figuren visar genomsnittligt antal förskolor per rektor, samt spannet mellan högsta och lägsta antal förskolor per rektor. Detta inkluderar inte öppna förskolor eller pedagogisk omsorg. I genomsnitt hade en rektor 4,4 förskolor år 2025. Vanligast var att ha 5 förskolor.

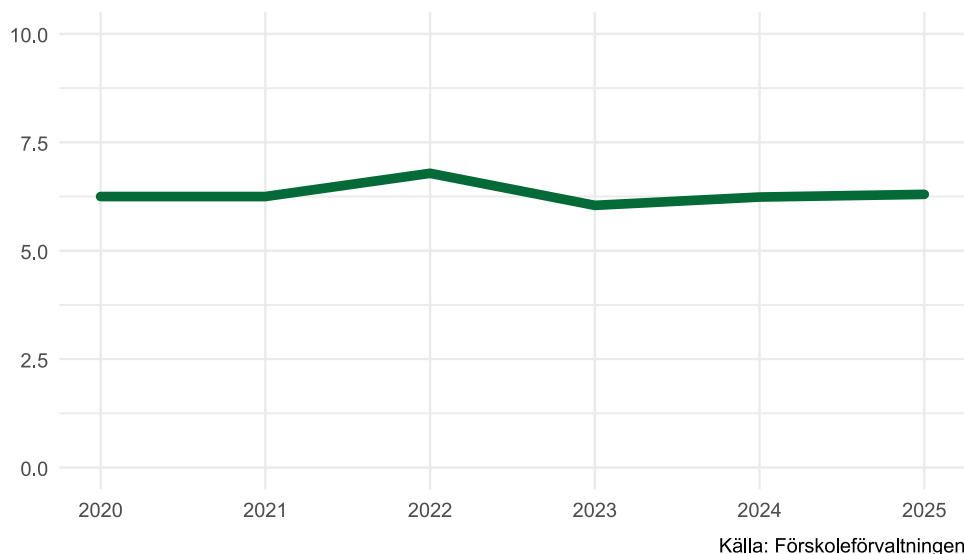

Figur 19. Genomsnittligt antal barn per rektor, kommunala förskolor i Malmö. Figuren visar genomsnittligt antal barn per rektor, samt spannet mellan högsta och lägsta antal barn per rektor. Detta inkluderar inte öppna förskolor eller pedagogisk omsorg. 2025 ansvarade en rektor för i genomsnitt 360 barn. Det är en ökning med 15 procent från 2017, då det genomsnittliga antalet barn per rektor var 305 barn. Skillnaden mellan antal barn per rektor skiljer sig åt, under 2025 hade rektorn med ansvar för lägst antal barn ansvar för 181 barn medan rektorn med ansvar för högst antal barn ansvar för 689 barn.

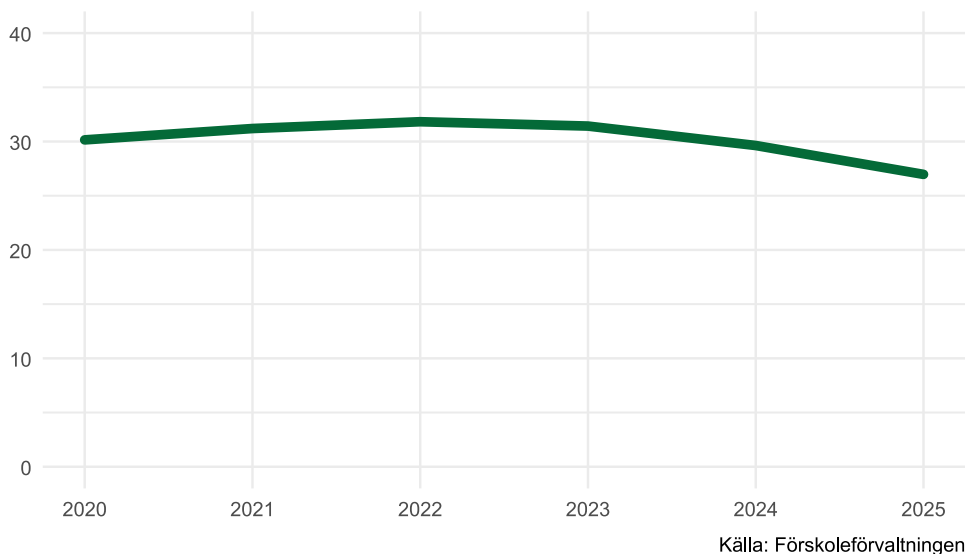

Figur 20. Genomsnittligt antal personal per rektor, kommunala förskolor.¹⁹
 Figuren visar genomsnittligt antal personal per rektor, samt spannet mellan högsta och lägsta antal personal per rektor. Det genomsnittliga antalet personal per rektor har sedan 2021 till 2024 minskat, från 133 till 87. Mellan 2024 och 2025 ökade dock det genomsnittliga antalet personal per rektor något och det genomsnittliga antalet personal per rektor är för 2025 89.

¹⁹ Detta är baserat på antal heltidstjänster som arbetar med barn (exklusive städ- och kökspersonal). Notera att rektor är närmaste chef för biträdande rektorer och förste förskollärare och det är biträdande rektorer som har medarbetaransvar för personalen.

Figur 21. Genomsnittligt antal nära ledningspersonal (biträdande rektor och förste förskollärare) per rektor.²⁰ Mellan 2022 och 2023 minskade det genomsnittliga antalet nära ledning per rektor från 6,8 till 6,1. Sedan 2023 har antalet ökat, och är år 2025 i genomsnitt 6,3.

Figur 22. Genomsnittligt antal personal per biträdande rektor.²¹ Mellan 2020 och 2022 ökade antal personal per biträdande rektor något, från 30 till 31,8 personal. Sedan 2022 har antalet sjunkit och 2025 är genomsnittligt antal personal per biträdande rektor 27.

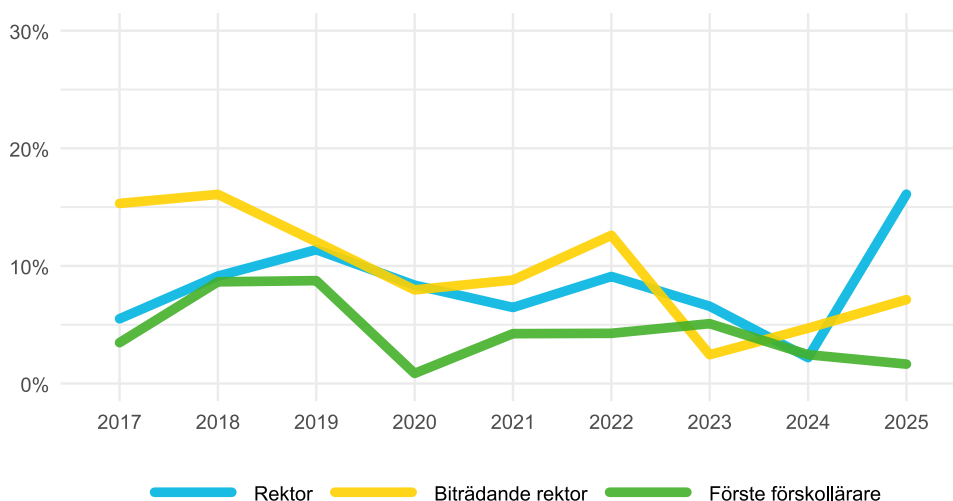
²⁰ Detta är baserat på antal anställda, dvs inte omräknad till heltidstjänster.

²¹ Detta är baserat på antal anställda, dvs inte omräknad till heltidstjänster.

Område	Antal förskolor per rektor	Antal personal per rektor	Antal barn per rektor
Malmö	4	75	361
Göteborg	2	28	135
Stockholm	8	102	496
Riket	3	31	160

Källa: Skolverket, SCB och förskoleförvaltningen.

Tabell 4. Genomsnittligt antal förskolor, personal²² och barn per rektor i kommunal regi, jämförelse med storstäderna och riket, år 2025. I Malmö hade en rektor i genomsnitt ansvar för 4 förskolor. Detta är högre än Göteborg och riket, men lägre än Stockholm. Stockholm och Malmö har ett högre antal personal samt antal barn per rektor jämfört med Göteborg och riket. Organisationen i Göteborg skiljer sig från Malmö och Stockholms organisation. I både Malmö och Stockholm har rektorerna ett nära ledningsstöd där biträdande rektorer är närmsta chef för den pedagogiska personalen. I Göteborg finns det i stället fler rektorer, jämfört med Malmö och Stockholm. I Stockholm är den genomsnittliga förskolan även mindre än i Malmö. Genomsnittligt antal förskolor, personal och barn per rektor har varit stabilt i storstäderna senaste åren, med undantag för Stockholm där antal rektorer minskat mellan 2024 och 2025.

Källa: Förskoleförvaltningen

Figur 23. Personalomsättning för rektor, biträdande rektor och förste förskollärare. Visar omsättningen inom ledningsgruppen. För rektor minskade personalomsättningen mellan 2022 och 2024, men har under 2025 ökat till 16,1%. Detta beror framför allt på pensionsavgångar. För biträdande rektor har personalomsättningen ökat sedan 2023 och ligger för 2025 på 7,1%. Förste förskollärares personalomsättning har minskat sedan 2023 och ligger nu på 2,1%.

²² Detta är baserat på antal heltidstjänster som arbetar med barn (exklusive städ- och kökspersonal).

Tematisk fördjupning – den segregerade staden och barngruppens socioekonomiska sammansättning

Forskning visar att förskolan har särskilt stor betydelse för barn från socioekonomiskt sårbara hem, och att en kompensatoriskt arbetande förskola av hög kvalitet kan bidra till både barns välmående, förbättrade skolresultat och minskad risk för framtida utanförskap.²³ Förvaltningens systematiska kvalitetsarbete visar att stadens socioekonomiska geografi präglar vardagen på förskolorna. Även om utbildning i förskola är av betydelse för alla barn står det klart att barns behov av förskola varierar mellan förskolor. Detta i sin tur ställer krav på förskolorna att omfördela exempelvis kompetens och anpassa arbetssätt och tillgängliga lärmiljöer för att möta behoven i barngrupperna.²⁴

Syftet med rapportens tematiska fördjupning är att utforska nya perspektiv och sätt att använda kvantitativa data för att nyansera kunskapen om förskolornas förutsättningar att genomföra läroplansuppgifter. Årets tema bygger vidare på tidigare års fördjupningar där strukturersättning använts som indikator för att belysa barns förväntade behov kopplat till socioekonomisk sårbarhet.²⁵ Även detta år används strukturersättning som indikator, betoningen är dock något annorlunda jämfört med föregående fördjupningar. Tidigare har ambitionen varit att visa på generella mönster och tendenser i staden som helhet. Här eftersträvas i stället att exemplifiera skillnader genom specifika nedslag i geografin. Strukturersättning blir därmed ett analytiskt verktyg för att synliggöra hur segregation inom staden reproduceras i förskolan, även inom mindre geografiska avstånd. Förväntad påföljande effekt för förskolornas förutsättningar att arbeta kompensatoriskt med barns lärande och utveckling presenteras utifrån forskning i kombination med förvaltningens erfarenhet. Sist lyfts avslutande reflektioner kring det fortsatta utvecklingsarbetet.

²³ Skolverket. (2025). Segregation och likvärdighet i förskolan (Rapport 2025:5), se även Förskolan i Sverige (Rapport 2), förskoleförvaltningen, Malmö stad, diarienummer FSKF-2021-11330.

²⁴ Se Lägesbedömning 2025

²⁵ Se Tematisk fördjupning i Lägesbedömning – förutsättningar och tema från 2021, 2022, 2024, 2025

Barngruppernas sammansättning som förutsättning

Barngruppens sammansättning är en central förutsättning som behöver beaktas när rektor, nära ledning och personal planerar och genomför läroplansuppdraget. I de senaste årens lägesbedömningar framträder ett tydligt behov att arbeta strukturerat med barngruppernas organisering under dagen för att möta varje barns behov av ledning, stimulans och stöd. En flexibel organisering av barngrupperna tillsammans med en strategisk bemanningsplanering gör det möjligt att skapa trygghet, ge barnen tillräckligt utrymme och säkerställa pedagogisk närvaro – förutsättningar som är viktiga för lek, socialt samspel och lärande.²⁶

Språkutveckling är ett område där barngruppens sammansättning får särskilt stor betydelse. Barn gynnas av att ingå i grupper där språkstarka barn fungerar som förebilder och skapar rika möjligheter till kommunikation och interaktion. Behovet av språkligt stöd i förskolan är särskilt stort hos barn i uppväxtmiljöer där andra modersmål än svenska dominerar. På förskolor med få eller inga barn med svenska som modersmål kan personalen inte dra nytta av barngruppens språkkompetenser på samma sätt som i en grupp med fler barn med svenska som modersmål.²⁷

Även Skolverkets rapport ”Segregation och likvärdighet i förskolan” (2025) lyfter fram barngruppens sammansättning som avgörande för barnens utveckling och lärande. Rapporten visar bland annat på samband mellan barngruppens sammansättning i förskolan och barns resultat på nationella prov i årskurs 3 och 6. Effekterna är starkast för barn med lägre socioekonomisk bakgrund, men resultaten indikerar att alla barn – oavsett bakgrund – presterar bättre när de gått i förskolor med en mer varierad socioekonomisk sammansättning. Detta understryker att förskolan kan fungera än mer kompensatoriskt när barngrupperna är heterogent sammansatta.

Mer socioekonomiskt heterogena barngrupper kan även verka mot utanförskap och för socioekonomisk rörlighet i bredare bemärkelse. Till exempel kan vänskapsrelationer i barndomen mellan individer med olika socioekonomisk bakgrund ha stor betydelse i det fortsatta livet. Särskilt för barn som växer upp

²⁶ Lägesbedömning 2025, s. 11.

²⁷ Lägesbedömning 2025, jfr Skolinspektionen, Tematisk kvalitetsgranskning 2023 Diarienummer: 2022:4347 samt Slot, Bleses, Justice, Markussen-Brown, & Höjen, 2018 och de Haan, Elbers, Hoofs & Leseman, 2013.

i socioekonomiskt sårbara områden.²⁸ Samtidigt skapar förskolan även en potentiell viktig mötesplats för vårdnadshavare.²⁹

Skiftande förutsättningar i närliggande förskolor

Uppföljningar inom det systematiska kvalitetsarbetet visar att förutsättningarna att omsätta läroplansuppdraget och arbeta kompensatoriskt med barnens utveckling och lärande kan skilja sig avsevärt mellan förskolor, även i de fall förskolorna ligger mycket nära varandra geografiskt.

För att synliggöra hur förskolors förutsättningar avseende barngruppernas sammansättning skiljer sig åt på små geografiska avstånd används kartor över tre anonymiserade förskolepar (figur 24–26). Förskolorna i varje par ligger mindre än en kilometer från varandra och är ungefär lika stora, men har tydligt olika nivåer av strukturersättning. I varje par har förskola A en relativt hög strukturersättning, vilket indikerar att en förhållandevis stor andel av barnen kommer från socioekonomiskt sårbara sammanhang, medan förskola B, som har en relativt låg strukturersättning, har en mer heterogen barngruppssammansättning.

På förvaltningsnivå finns ett konstaterat statistiskt samband mellan nivån på strukturersättning och barnens närvaro.³⁰ Barn på förskolor med högre strukturersättning tenderar att vara närvarande både färre och kortare dagar än barn på förskolor med lägre strukturersättning. Så gäller även för de utvalda förskoleparen, där närvaron på samtliga förskolorna A är lägre än på respektive förskola B. Detta mönster indikerar att de barn som bedöms ha störst behov av förskolans kompensatoriska uppdrag också är de som deltar minst i utbildningen.

Sambandet mellan förskolornas strukturersättning och andra strukturella förutsättningar är däremot svagt på förvaltningsnivå. Förskolor med högre strukturersättning tenderar att ha en något högre personal- och förskollärartäthet samt mindre barngrupper än förskolor med lägre strukturersättning. Det finns dock inget signifikant samband mellan förskolornas nivå på strukturersättning och andelen förskollärare eller

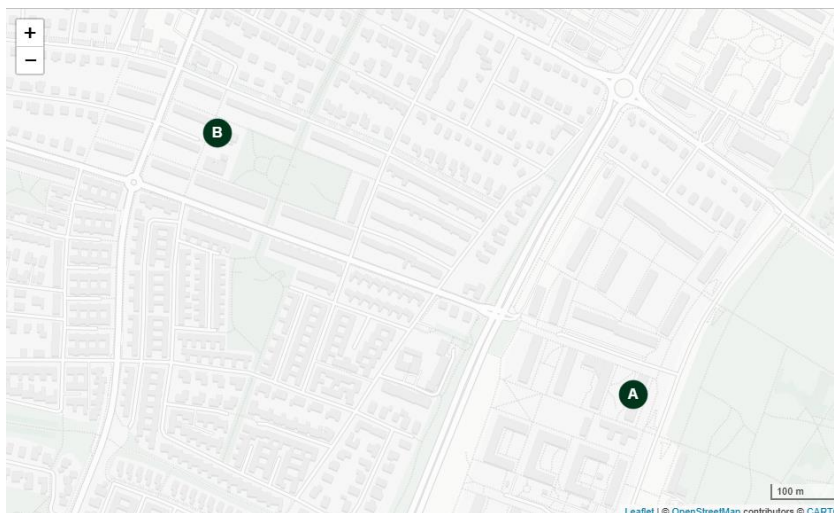
²⁸ Gurzo, K. (2026). *Perspectives on income and health: Cohort change, intergenerational social mobility, and the role of personal attributes and childhood friends*. Doktorsavhandling, Stockholms universitet.

²⁹ Small, Mario Luis (2009). *Unanticipated Gains: Origins of Network Inequality in Everyday Life* (New York, 2009; online edn, Oxford Academic, 1 Sept. 2009).

³⁰ Se Tematisk fördjupning – barns närvaro och barngrupper i Lägesbedömning – förutsättningar och tema från 2024

utbildade barnskötare. Inte heller vid jämförelser mellan förskoleparen A och B framträder tydliga mönster kring nämnda förutsättningar.

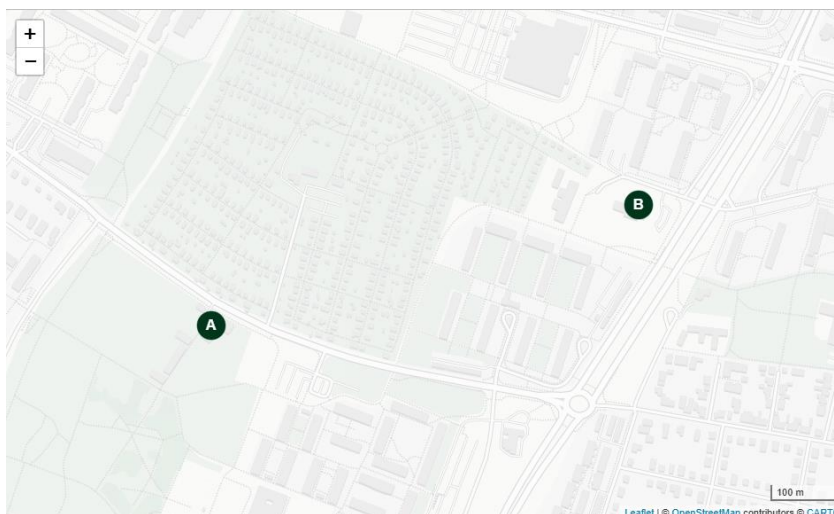
Förskoleparen visualiserade i kartor

Figur 24. Karta över förskolepar 1.

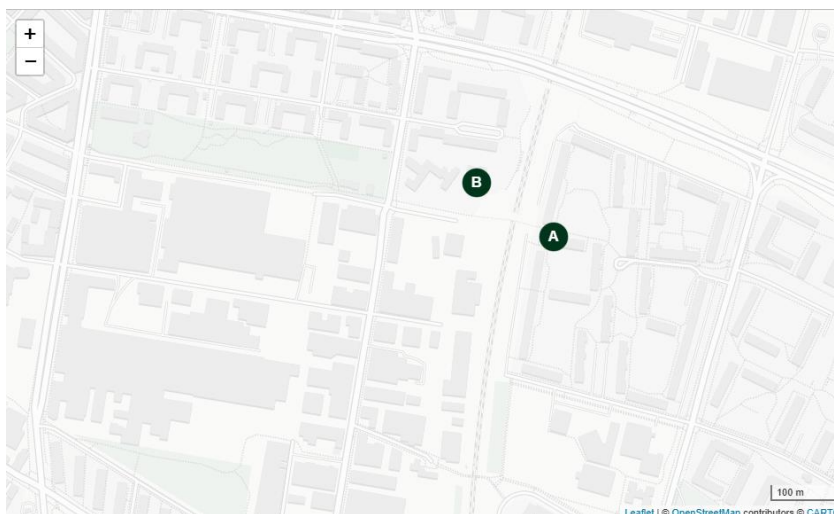
Förskola A är en lägenhetsförskola som ligger bland hyreshuskomplex. Cirka 800 meter västerut, på andra sidan en större väg ligger förskola B som är en förskola belägen i ett villakvarter. På förskola A bor över 60 procent av barnen i ett område³¹ med sårbara socioekonomiska förutsättningar, medan inga barn på förskola B bor i ett område med mer sårbara socioekonomiska förutsättningar. På förskolan A är även 80 procent av barnens vårdnadshavare födda utanför Sverige och 70 procent bor i ett hushåll med låg ekonomisk standard. Drygt en tredjedel av barnens vårdnadshavare har högst gymnasial utbildning. Detta kan jämföras mot förskola B där mindre än fem procent av barnen har vårdnadshavare med högst gymnasial utbildning eller utlandsfödda vårdnadshavare. Cirka 20 procent av barnen bor dock i ett hushåll med låg ekonomisk standard. Skillnaderna i barngruppernas sammansättning resulterar i att förskola A har en strukturersättning på cirka 12 200 kronor per barn, jämfört med förskola B som har en strukturersättning på cirka 850 kronor per barn. Barnen på de båda förskolorna har i genomsnitt 800–850 meters gångavstånd till förskolan, vilket innebär att oavsett vilken förskola av dessa två barnen skulle gå skulle gångavståndet som mest kunna bli strax över 1,6 kilometer.

³¹ Utifrån Malmö 91 regionala statistikområden, det bor i genomsnitt cirka 4000 personer i ett regionalt statistikområde.

Figur 25. Karta över förskolepar 2.

Förskola A ligger på 800 meters gångavstånd från förskola B. På förskola A bor majoriteten av barnen i ett hushåll med låg ekonomisk standard (strax över 50 procent) samt i ett område med mer sårbara socioekonomiska förutsättningar (cirka 60 procent). Därtill har strax över 70 procent av barnen ingen förälder född i Sverige. Detta kan jämföras med förskola B där drygt en tredjedel av barnen bor i ett område med socioekonomiskt mer sårbara förutsättningar samt bor i ett hushåll med låg ekonomisk standard, och knappt hälften har två utlandsfödda föräldrar. På förskola A har över en tredjedel av barnen föräldrar med högst gymnasial utbildning, medan motsvarande på förskola B är drygt en fjärdedel. Den högre andelen barn med mer sårbara socioekonomiska förutsättningar innebär att förskola A har en stukturersättning på cirka 11 000 kronor per barn, jämfört med förskola B vars stukturersättningen ligger lägre än förvaltningens genomsnitt, på cirka 4 800 kronor per barn. Barnen har i genomsnitt strax över 1,2 kilometers gångavstånd till förskolan, och skulle därmed ha max 2 kilometers avstånd till förskolan om de vore placerade på den andra förskolan i paret.

Figur 26. Karta över förskolepar 3.

Förskola A och B ligger endast på 150 meters gångavstånd från varandra, men separeras av en järnväg. Majoriteten av barnen på båda förskolorna bor i ett hushåll med låg ekonomisk standard, dock fler på förskola A där andelen är nästan 80 procent jämfört med på förskola B där andelen är nästan 60 procent. Därtill bor nästan samtliga barn på förskola A i ett socioekonomiskt sårbart område, vilket kan jämföras med cirka 40 procent på förskola B. På förskola A har cirka 85 procent av barnen ingen vårdnadshavare född i Sverige, jämfört mot förskola B där motsvarande andel är strax under 50 procent. Det är även en högre andel barn med vårdnadshavare med högst gymnasial utbildning på förskola A, lite över 20 procent av vårdnadshavarna har endast förgymnasial utbildning. På förskola B är motsvarande under 10 procent. Skillnaderna i barngruppernas sammansättningar gör att förskola A har en förhållandevis hög strukturersättning på cirka 14 500 kronor per barn, jämfört med förskola B:s strukturersättning på cirka 5 300 kronor per barn. Barnen på förskolorna har i genomsnitt 1 kilometers gångavstånd till förskolan. Då förskolorna ligger så pass nära varandra skulle gångavståndet öka marginellt om barnen gick på den andra förskolan i förskoleparet.

Stora skillnader på små geografiska avstånd

Kartorna visar hur förskolor med små geografiska avstånd kan ha tydliga skillnader i strukturersättning. Detta speglar stora variationer i barngruppernas socioekonomiska sammansättning och därmed förväntade behov. De geografiska nedslagen synliggör hur segregationen i staden reproduceras i barngruppernas sammansättning.

Jämförelserna i årets tema knyter an till Skolverkets rapport om segregation och likvärdighet i förskolan. Skolverket konstaterar att segregationen i Sverige i ökande grad återspeglas i förskolans barngrupper. Att bostadsområden blir mer socioekonomiskt och etniskt segregerade, i kombination med att placeringen utgår ifrån en närhetsprincip till hemmet leder till socioekonomiska skillnader mellan förskolorna och mer homogena barngruppssammansättning.

Det är troligt att de identifierade skillnaderna i barngruppernas socioekonomiska sammansättning påverkar förutsättningarna för utbildningen. Som presenterat ovan³² missgynnas framför allt barn från socioekonomiskt sårbara hemförhållanden av en segregerad barngrupp, samtidigt som mer socioekonomiskt heterogena barngrupper gynnar alla barn. Segregerade barngrupper ställer också än högre krav på förskolans ledning och personal när det gäller det kompensatoriska arbetet då barngruppens förutsättningar behöver mötas av att utbildningen utformas så att den verkar kompensatoriskt för barnens lärande och utveckling.³³

Möjligheter till ett mer strategiskt och kompensatoriskt arbete

Dessa insikter är viktiga för både huvudman och rektor som båda, inom ramen för sina respektive uppdrag, har ett ansvar att säkerställa att förskolorna har förutsättningar att erbjuda alla barn likvärdig tillgång till utbildning. Förskolornas förutsättningar att organisera barngrupperna på sätt som gynnar barnens lärande och utveckling är central i sammanhanget och en viktig strategisk fråga för förskoleverksamheten.

Hänsyn till barngruppens sammansättning behöver dock balanseras mot betydelsen av geografisk närhet för barnens närvaro i förskolan. Nämndens lokalförsörjningsplan poängterar betydelsen av avstånd och närhet till förskola för barnens närvaro. Förvaltningens erfarenheter visar att längre avstånd ökar sannolikheten att vårdnadshavare tackar nej till erbjuden plats eller senarelägger förskolestarten.³⁴ Detta innebär att åtgärder som syftar till att skapa mer heterogena barngrupper riskerar att få motsatt effekt om de samtidigt ökar avståndet till förskolan.

En förskola med en mer heterogen barngruppssammansättning har visat sig positiv för alla barns utveckling och skolgång, speciellt för barn från

³² Se rubriken ” Barngruppernas sammansättning som förutsättning”

³³ Skolinspektionen, Tematisk kvalitetsgranskning 2023 Diarienummer: 2022:4347

³⁴ Förskola för fler barn (2026), jfr Skolinspektionen, Tematisk kvalitetsgranskning 2025 Diarienummer: 2024:371

socioekonomiskt sårbara hem.³⁵ Samtidigt tillfaller de positiva effekterna av förskolan endast de barn som deltar i utbildningen. Både Skolverkets rapport och förvaltningens egna uppföljningar inom det systematiska kvalitetsarbetet visar att barn från socioekonomiskt mer sårbara hem närvarar färre och kortare dagar i förskolan.³⁶ Detta är även fallet på förskolorna i förskoleparen ovan. Om dessa barn skulle erbjudas plats längre bort från hemmet för att uppnå större heterogenitet i barngrupperna ökar risken att närvaron minskar ytterligare för barn som kommer från mer socioekonomiskt sårbara hem, vilket skulle motverka syftet med den kompensatoriska åtgärden.

Samtidigt visar kartorna i årets tematiska fördjupning betydande skillnader i barngruppssammansättning mellan geografiskt närliggande förskolor. Detta nyanserar bilden av avstånd som ett hinder. Det indikerar att det finns en outnyttjad potential att arbeta mer strategiskt med barngruppernas sammansättning inom rimliga avståndsramar, som gör att förskolan i ökad grad skulle kunna förebygga att bostadssegregationen i staden leder till förskolesegregation. Utvecklingen av ett mer strategiskt kompensatoriskt arbete kring barngrupperna behöver dock även ta hänsyn till samspelet med andra strukturella villkor, såsom fysiska barriärer likt större vägar och järnvägar, lokala rörelsemönster, samt upplevda avstånd. Dessa faktorer kan påverka vårdnadshavares val och i förlängningen barnens tillgång till förskola och förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning.

Avslutande reflektioner

Kartorna i årets tematiska fördjupning visar på segregationens effekter och olika strukturella begränsningar som påverkar kraven på och arbetet med att realisera förskolans kompensatoriska uppdrag. Det framgår att närliggande förskolor kan ha väsentligt olika barngruppssammansättningar som påverkar förskolornas arbete. För huvudmannen innebär detta både värdefulla insikter och ett tydligt behov av att fortsätta arbetet för att stärka förskolornas strukturella förutsättningar och utveckla stödfunktionernas sätt att arbeta gentemot förskolorna. I detta arbete behöver hänsyn tas till både socioekonomiska skillnader och lokala geografiska förhållanden.

Det fortsatta utvecklingsarbetet handlar i grunden om att stärka förskolornas förutsättningar att arbeta kompensatoriskt med barnens lärande och utveckling.

³⁵ Skolverket. (2025). Segregation och likvärdighet i förskolan (Rapport 2025:5).

³⁶ Se Tematisk fördjupning – barns närvaro och barngrupper i Lägesbedömning – förutsättningar och tema från 2024, jfr med rapporten i fotnot 36.

Arbetet behöver främja innovation och gemensamt lärande, samt involvera samtliga ansvarsnivåer inom förskolans organisation och bygga på rektorernas och professionens bedömningar av läget på förskolorna. Huvudmannen behöver i sin tur förhålla sig till förskolornas lokala analyser och anpassa stödfunktionernas sätt att arbeta för att möta de behov som identifieras på förskolorna. Inom förvaltningen finns flera processer som kan bidra med värdefull kunskap och viktiga perspektiv på barngruppernas sammansättning och segregationens effekter i förskolan, exempelvis förskolans utbyggnad, lokalförsörjning och riktlinjer för placering av barn, det uppsökande arbetet och det förebyggande arbetet i samverkan med socialtjänst och civilsamhälle.

För att stärka utvecklingen i förskolorna behöver förvaltningen fortsätta att skapa goda förutsättningar för tvärprofessionella analyser där profession, rektorer och stödfunktioner tillsammans bidrar med perspektiv och underlag utifrån sina respektive uppdrag. Det har i tidigare rapportering konstaterats ett behov av att vidareutveckla arbetet med data som grund för analys – både genom förbättrad datahantering och genom att bredda och fördjupa användningen av befintliga nyckeltal. Detta arbete behöver fortsättningsvis även väga in forskning om segregationens effekter på förskolan som skolform samt på barns utveckling och progression i lärandet.

Årets tema visar också hur samhällsstrukturer och bostadssegregation återskapas i förskolan och hur detta påverkar förskolornas förutsättningar att arbeta kompensatoriskt. Denna utveckling står i motsättning till kommunens ambitioner om ett socialt hållbart Malmö och om att främja sammanhållning, delaktighet och demokratiska värden redan i tidig ålder. Förskolans möjligheter att kompensera för segregation är därmed en viktig strategisk fråga för hela staden.

Rektorerna har själva begränsade möjligheter att påverka sammansättningen i barngrupperna. Skollagens krav på att barn ska placeras ”så nära barnets eget hem som möjligt” (8 kap 15 §, skollagen) innebär att barngruppernas sammansättning i hög grad speglar den segregation som finns i staden, även inom små geografiska områden. Samtidigt ger lagen kommunerna utrymme att utforma egna principer för placering och organisering av barn inom ramen för närhetsprincipen. Resultatet i årets fördjupning visar att det finns behov av att fortsätta utforska potentiella vägval avseende närhetsprincipen för att minska segregationens genomslag i förskolans barngruppssammansättning. Tillsammans med förskolans kompensatoriska uppdrag skulle ett sådant utforskande kunna bidra till innovativa sätt att stärka barns livschanser och

bygga staden hel, med start redan i förskolan. I sammanhanget blir det viktigt att väga in erfarenheter från andra skolformer och forskning kring skolvalssystem och segregationens effekter på utbildning.

För att motverka segregationens effekter krävs ett långsiktigt och tvärsektoriellt arbete som involverar flera av stadens förvaltningar. Förskolans behov behöver tydliggöras i stadens fysiska planering och utbyggnad. Detta är särskilt viktigt vid planering av nya bostadsområden, där stadsutbyggnad och förskoleplanering behöver samordnas så att förskolor och kommunikationsmöjligheter utformas med hänsyn till segregationens effekter. En stad som möjliggör rörelse mellan områden och tillgång till förskolor över geografiska gränser skapar bättre förutsättningar för mer heterogena barngrupper. Därmed ökar förskolans möjligheter att stärka varje barns förutsättningar till välmående, utveckling, lärande och progression.³⁷

³⁷ Vårdnadshavare har rätt att önska en förskola längre bort från hemmet än den närmsta. Barnet kan placeras på den önskade förskolan, men hänsyn behöver då också tas till andra barns behov av just den förskolan. När det finns många vårdnadshavare som har samma önskemål om placering för sitt barn öppnar det upp för huvudmännen att använda sig av olika urvalsprinciper för placering. Exempel på vanliga urvalsprinciper är syskonförtur, geografisk närhet och anmälningsdatum (kötid).